GDPR, dupa primii 5 ani | O data cu progresul tehnologic, avocații firmei Bancila, Diaconu și Asociații anticipeaza ca legislația în domeniul protecției datelor va deveni din ce în ce mai sofisticata. Anca Atanasiu, Senior Managing Associate: Ne așteptam ca cerințele de conformitate sa devina tot mai riguroase, iar valoarea amenzilor aplicate în acest domeniu sa creasca. E de așteptat ca mandatele sa devina din ce în ce mai complexe, cu multiple elemente de natura tehnica și operațională, care sa necesite atât cunoștințe juridice, cât și o buna înțelegere a domeniului IT

Au trecut deja cinci ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului (UE) 2016/679 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date („*GDPR*”), timp în care s-a observat o continua evoluție și maturizare a abordarii companiilor și a autorităților în acest domeniu. În ultimii doi ani, s-a constatat o accelerare a procesului. „Cu toate ca legislația din România, în speța Legea 190/2018 privind masurile de punere în aplicare a GDPR, nu a fost modificata, companiile au monitorizat îndeaproape și și-au adaptat practicile în funcție de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a instanțelor naționale, de reperele stabilite prin Orientarile emise de *Comitetul European pentru Protecția Datelor* și de ghidurile, deciziile și opiniile emise de autoritățile de supraveghere a prelucrarii datelor cu caracter personal din Uniunea Europeana”, explica Anca Atanasiu, *Senior Managing Associate în cadrul Bancila, Diaconu si Asociatii SPRL.*

Analizele facute în piața au evidențiat faptul ca interesul din partea companiilor mari a crescut, precum și gradul de complexitate a masurilor implementate cu privire la conformitatea GDPR. Aceasta tendința se poate observa cu precadere la firmele cu prezența europeana, acestea fiind nevoite sa își adapteze practicile atât în funcție de indicațiile mai stricte și mai complexe emise de autoritățile de supraveghere care reprezinta repere în Uniunea Europeana (spre exemplu autoritatea de supraveghere din Franța, CNIL), cât și în funcție de atenția din ce în ce mai ridicata a consumatorilor, angajaților și a altor categorii de persoane vizate cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal care le aparțin.

„Interesul fața de conformitatea în acest domeniu a fost accelerat și de unele decizii foarte titrate în presa, precum decizia emisa de autoritatea de supraveghere din Irlanda contra Meta, în care a fost aplicata o amenda în valoare record de 1,2 miliarde euro”, puncteaza **Anca Atanasiu**.

În ceea ce privește activitatea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrarii Datelor cu Caracter Personal („*ANSPDCP*”), frecvența, cuantumul și tematica sancțiunilor emise au ramas relativ constante pe parcursul acestor ani, observându-se totuși câteva decizii cu grad de complexitate mai ridicat în ultima perioada.

„Majoritatea amenzilor aplicate vizeaza nerespectarea unor masuri tehnice și organizatorice adecvate scopului prelucrarii, unele dintre ele rezultând în urma notificarilor privind încalcarea securității datelor cu caracter personal trimise chiar de catre operatori”, argumenteaza avocatul.

-

Firmele nu se feresc doar de amenzi, ci și de daunele reputaționale

Anul 2022 a marcat un record în ceea ce privește sancțiunile aplicate în acest domeniu, valoarea totala a amenzilor fiind de 2,92 miliarde euro, o creștere cu 168% fața de 2021.

Anca Atanasiu menționeaza ca o buna parte a numarului de amenzi aplicate de autoritățile de supraveghere are la baza creșterea volumului de notificari privind incidentele de securitate produse la nivelul organizațiilor. „Creșterea volumului de notificari poate fi datorata faptului ca organizațiile sunt acum mai conștiente de obligațiile care le revin în temeiul GDPR (i.e., obligația de a raporta incidentele de securitate care implica și date cu caracter personal) și consecințele nerespectarii acestor obligații. Nu excludem însa și situația în care numarul incidentelor de securitate a crescut din cauza intensificarii atacurilor cibernetice și/sau a instrumentelor de securitate insuficiente sau ineficiente de la nivelul organizațiilor. De asemenea, creșterea amenzilor GDPR poate fi atribuita și efectelor produse de invalidarea *Privacy Shield* prin hotarârea Schrems II privind transferul de date personale în SUA. Astfel, autoritățile de supraveghere au aplicat amenzi pentru efectuarea transferurilor de date în state terțe care nu ofera un nivel adecvat de protecție, fara oferirea de garanții suplimentare adecvate", este de parere avocatul.

Interlocutoarea ***Biz*Lawyer** apreciaza ca amenzile prevazute de GDPR au un rol esențial în asigurarea respectarii legislației, valoarea ridicata și modul de calcul al acestora fiind unele dintre motivele care au contribuit la mobilizarea mediului de afaceri pentru a se conforma cu cerințele specifice impuse de GDPR. „Amenzile nu reprezinta însa singurul factor care menține interesul crescut al mediului de afaceri în aceasta arie, o consecința importanta a încalcarii GDPR fiind și daunele reputaționale pe care le pot suferi companiile în cazul breșelor de securitate sau al prelucrarilor excesive de date, ceea ce, în timp, conduce la pierderea încrederii clienților, afectarea business-ului sau chiar restricții de prelucrare a datelor impuse de autoritățile de supraveghere. Într-un plan mai puțin coercitiv, creșterea gradului de conformitate ar putea fi asigurata și prin derularea de catre autoritați a unor programe de conștientizare, prin oferirea de suport sectoarelor de activitate în implementarea unor coduri de conduita sau prin publicarea de orientari, ghiduri și recomandari pe probleme frecvent întâlnite la operatorii economici în cadrul inspecțiilor", susține reprezentanta *Bancila, Diaconu si Asociatii SPRL.*

S-au format echipe de experți în domeniul protecției datelor

Companiile au luat în serios prevederile legislative din domeniul protecției datelor, astfel ca, în ultimii doi ani, s-a putut observa un progres notabil din partea organizațiilor, în special a multinaționalelor care lucreaza cu volume mari de date, în aria de monitorizare a activităților de prelucrare și introducerea de controale interne si mecanisme de verificare a conformității cu principiile GDPR.

Anca Atanasiu subliniaza ca lucrul acesta se datoreaza și faptului ca multe firme și-au format echipe interne sau externe de experți în domeniul protecției datelor care au pus la punct procesele de prelucrare și au ajutat la conștientizarea colectiva privind necesitatea conformarii cu regulile impuse de GDPR. Aceste echipe au, de asemenea, rolul de a monitoriza, actualiza și îmbunatați în mod constant procesele interne în funcție de evoluția business-ului, dar și de cea legislativa și tehnologica.

„Conformitatea cu GDPR implica asumarea de catre operatori a unui angajament permanent de a proteja în mod eficient datele cu caracter personal și de a respecta drepturile persoanelor vizate. Astfel, aceștia trebuie își revizuiasca constant politicile de prelucrare a datelor, sa puna în aplicare masuri de securitate mai stricte prin raportare la noile provocari și sa raporteze cu promptitudine incidentele de securitate", detaliaza interlocutoarea ***Biz* Lawyer** .

Avocatul amintește faptul ca GDPR a avut la momentul intrarii în vigoare și are în continuare un rol primordial în a garanta siguranța și respectarea unui drept fundamental al persoanelor, și anume dreptul la viața privata, prin asigurarea protecției datelor cu caracter personal. GDPR a adus schimbari majore mediului de afaceri și reprezinta pentru multe companii un element strategic care ofera securitate și care contribuie la asigurarea unei creșteri sustenabile.

„Dupa cinci ani de aplicare a normelor GDPR, se poate constata în primul rând un nivel ridicat de conștientizare a conceptelor instituite de acest act normativ, atât la nivelul operatorilor economici, cât și în rândul persoanelor vizate. La nivelul pieței din România exista totuși un nivel mediu de asigurare a conformității cu cerințele GDPR. Multe companii, în special cele din rândul celor mici și mijlocii sau a cele care nu prelucreaza volume semnificative de date, ramân deficitare în implementarea masurilor de securitate, a controalelor în vederea prevenirii breșelor, a instrumentelor de administrare și de evidența a consimțamântului, a evidențelor generale de prelucrare a datelor sau a asigurarii cadrului optim pentru a raspunde la cererile privind exercitarea drepturilor persoanelor vizate, acestea din urma fiind și încalcarile care, în ultima perioada, au atras cele mai multe amenzi aplicate de autoritațile de supraveghere. Din aceste motive, operatorii continua sa întâmpine provocari în a identifica categoriile de date și scopurile în care acestea sunt prelucrate atunci când primesc solicitari de la persoanele vizate privind exercitarea dreptului de acces la date", nuanțeaza **Anca Atanasiu**.

Probleme care pot interveni

În contextul în care prelucrarea datelor cu caracter personal este în mod necesar legata de procese tehnologice, se impune identificarea corecta a fluxului de date cu caracter personal în diferite sisteme IT, care de multe ori aparțin unor furnizori externi de servicii, care se pot afla sau pot avea legaturi cu societați aflate în afara Uniunii Europene, în țari care nu beneficiaza de o decizie privind caracterul adecvat al nivelului de protecție emisa de

Comisia Europeana. „Din acest motiv, entitațile implicate în activitatea de prelucrare sunt nevoite sa semneze multiple acorduri privind prelucrarea datelor cu caracter personal și clauze contractuale standard, sa parcurga numeroase proceduri de due dilligence, și implicit sa aloce buget, timp și resurse pentru parcurgerea acestor pași, anterior începerii activității de prelucrare", comenteaza expertul *Bancila, Diaconu si Asociatii SPRL.*

Avocatul mai spune ca o alta activitate care poate impune obligații împovaratoare unei societați și care poate afecta pe termen scurt activitatea anumitor departamente este cea de a raspunde solicitarilor venite din partea persoanelor vizate, cum ar fi furnizarea de informații privind categoriile de date personale prelucrate și scopul prelucrarii acestora. „Pentru a raspunde acestor cereri, o organizație poate fi nevoita sa analizeze multiple sisteme IT sau de management al documentelor, gestionate de diverse echipe sau departamente din cadrul companiei, fapt ce afecteaza desfașurarea activității de zi cu zi, este consumator de timp și de resurse", puncteaza specialistul.

Anca Atanasiu subliniaza ca Inteligența artificiala poate fi utilizata pentru a automatiza diverse procese, cum ar fi colectarea, stocarea și analiza datelor, ceea ce poate duce la simplificarea și eficientizarea procesului de prelucrare. De asemenea, IA poate fi utilizata și pentru a asigura conformitatea cu reglementarile GDPR. Ea da ca exemplu faptul ca IA poate fi programata pentru a prelucra doar datele minime necesare, a șterge datele atunci când nu mai sunt necesare și a asigura persoanelor vizate dreptul de acces la datele lor.

De asemenea, un domeniu în care IA poate juca un rol în respectarea GDPR este automatizarea procesului de evaluare a impactului asupra protecției datelor („DPIA"). Algoritmii de inteligența artificiala pot fi utilizați pentru a analiza procesul de prelucrare și a identifica potențiale riscuri. „Cu toate acestea, este important ca organizațiile sa înțeleaga limitele IA și sa rețina ca IA nu poate înlocui judecata și procesul decizional uman, care trebuie sa ramâna o parte esențiala a procesului de conformitate. Așadar, sistemele IA nu pot oferi asistența juridica în sfera conformității GDPR și nu pot identifica soluții adecvate și personalizate nevoilor clientului în acest domeniu, astfel ca afirmam cu un grad ridicat de încredere ca, în viitorul apropiat, munca unui avocat specializat în aceasta arie nu va putea fi înlocuita", atenționeaza avocatul.

În ceea ce privește evoluția din domeniul GDPR, interlocutoarea ***Biz*Lawyer** amintește ca în anul 2020, Comisia Europeana a publicat un prim raport privind aplicarea GDPR, prin care s-a constatat ca regulamentul a oferit cetațenilor un set solid de drepturi și s-a dovedit a fi flexibil pentru sprijinirea soluțiilor digitale în circumstanțe neprevazute. „Urmatorul raport privind aplicarea GDPR urmeaza sa fie publicat în 2024. O data cu progresul tehnologic, anticipam ca legislația în domeniul protecției datelor, dar și cea conexa, respectiv în domeniul securității cibernetice va deveni din ce în ce mai sofisticata. Ne așteptam ca cerințele de conformitate sa devina din ce în ce mai riguroase, iar valoarea amenzilor aplicate în acest domeniu sa creasca. Organizațiile care vor încerca sa echilibreze interesele persoanelor vizate și interesele de business o vor face dintr-o perspectiva mai informata din punct de vedere juridic, având o viziune mai clara și un grad mai ridicat de predictibilitate", comenteaza expertul.

Activitatea firmei s-a focusat servicii de consultanța juridica referitoare la problemele practice de zi cu zi

Practica firmei de avocatura în domeniul GSPR este una solida, iar în ultimul an focusul echipei de Data Privacy din cadrul *Bancila, Diaconu și Asociații SPRL* a fost pe oferirea serviciilor de consultanța juridica pe problemele practice de zi cu zi ale multinaționalelor care activeaza în domenii ce necesita prelucrarea unui volum mare de date.

Avocații ofera suport constant la întocmirea, revizuirea şi actualizarea evidenţelor activităţilor de prelucrare. De asemenea, monitorizeaza respectarea legislației în cazul transferurilor multi-jurisdicționale de date şi contribuie în mod activ la implementarea principiilor *privacy by design and by default* în cadrul proiectelor, produselor sau serviciilor realizate de clienții firmei.

„Ținerea evidențelor de prelucrare este o activitate dinamica şi complexa, care de cele mai multe ori necesita alocarea unor responsabili pe fiecare linie de business sau departament din cadrul companiei şi implicarea acestora în mod activ. Fluctuațiile de personal, dinamica pieței muncii şi instruirea insuficienta în domeniu sunt elemente care îngreuneaza derularea acestor activitați. Implementarea principiului privacy by design în cadrul proiectelor, produselor sau serviciilor nu poate fi realizata fara suport de specialitate. Clienții noştri sunt întotdeauna încurajați sa solicite consultanța privind datele cu caracter personal începând cu primele stadii ale realizarii unui nou proiect. Astfel se pot evita întârzieri în livrarea la timp a unui proiect, potențiale sancțiuni sau punerea pe piața a unor produse sau servicii care nu îndeplinesc cerințele minime de conformitate cu GDPR”, atrage atenția **Anca Atanasiu**.

Referindu-se la proiectele cu un grad ridicat de complexitate, interlocutoarea ***Biz*Lawyer** subliniaza ca sunt de cele mai multe ori acelea care implica transferuri de date catre țari terțe, întrucât necesita o analiza riguroasa a condițiilor legislative din respectivele țari terțe, colaborarea cu specialişti din aceste țari, coordonarea necesităților de business ale tuturor operatorilor implicați în transfer, identificarea garanțiilor suplimentare adecvate sau a masurilor necesare de asigurare a securității datelor, identificarea mecanismelor de pastrare a controlului şi a evidențelor şi cele de raportare şi cercetare a incidentelor.

„În cadrul proiectelor care au implicat transferuri de date catre țari terțe am colaborat cu echipele din departamentul juridic al clientului. Proiectele au implicat o gama larga şi variata de scopuri ale prelucrarii şi de categorii de date cu caracter personal, transferurile de date catre țari terțe fiind o practica necesara în majoritatea cazurilor pentru companiile cu prezența internațională. De exemplu, transferurile catre țari terțe pot fi necesare pentru dezvoltarea şi întreținerea paginilor web, ale aplicațiilor, pentru oferirea de suport tehnic, pentru scopuri de cercetare şi dezvoltare în tehnologie etc”, completeaza avocatul.

În ceea ce priveşte practica de litigii, *Bancila, Diaconu şi Asociații SPRL* nu a reprezentat clienți în legatura cu acest domeniu. Totuşi, echipa firmei a asistat clienți în soluționarea cu succes a plângerilor sau sesizarilor venite din partea persoanelor vizate, evitând astfel situațiile litigioase.

O practica în proces de expansiune şi dezvoltare

În cadrul *Bancila, Diaconu şi Asociații* exista o practica de Data Privacy de sine statatoare, formata din patru membri. Coordonatorul echipei este **Anca Atanasiu**, *Senior Managing Associate*, avocat cu dubla specializare şi cu o experiența de peste 14 ani în domeniu, dobândita în cadrul mai multor societați de avocați de renume prezente atât pe piața locala, cât şi pe cea internațională.

Ea a oferit, de-a lungul timpului, asistența juridica în proiecte privind protecția datelor cu caracter personal, dintre cele mai diverse: proiecte de tip „due diligence”, evaluari ale modului de conformare cu cerințele GDPR şi evaluari ale gradului de maturitate a masurilor şi ale programelor de implementare GDPR pentru companii din diverse industrii precum telecom, asigurari, instituții financiare, precum şi consultanța cu privire la probleme privind protecția datelor pe care clienții le întâlnesc în activitatea lor de zi cu zi. Anca deține o certificare din partea IAPP de tipul CIPP/E – *Certified Information Privacy Professional/Europe*.

Echipa de *Data Privacy* este formata din mai mulți avocați experimentați, dintre care menționam: **Gabriela Ion**, Senior Associate, cu peste şase ani de experiența relevanta, **Olga Malciu** şi **Catalina Piţigoi**, ambele Senior

Associate, cu peste patru ani de experienţa relevanta.

Echipa lucreaza în mod integrat cu diverse departamente din cadrul *EY România*. Mai mult, având în vedere faptul ca societatea de avocaţi este membra a societaţilor din grupul *Ernst & Young Global Ltd* şi face parte din reţeaua globala *EY Law*, prezenta în mai mult de 90 de jurisdicţii, avocaţii *Bancila, Diaconu şi Asociaţii* sunt implicaţi frecvent în proiecte multi-jurisdicţionale. Astfel, experţii sunt în masura sa oferim clienţilor servicii de consultanţa complete, printr-o abordare integrata ce are în vedere în acelaşi timp aspectele legale şi de business. Acest lucru se traduce în oferirea de asistenţa personalizata datorita unei înţelegeri aplicate a nevoilor de business ca urmare a experienţei pe care echipa a acumulat-o pâna în prezent în cadrul proiectelor de anvergura în care a fost implicata.

„Practica de Data Privacy din cadrul *Bancila, Diaconu şi Asociaţii* se afla într-un proces de expansiune şi dezvoltare, ajungând sa deţina în prezent un rol deosebit de important şi cu potenţial strategic în viitor. Societatea de avocatura a fost implicata în multe dintre proiectele de evaluare a conformitaţii cu prevederile GDPR din perioada premergatoare intrarii în vigoare a regulamentului, fapt ce ii ofera un avantaj competitiv printr-o mai ampla înţelegere a domeniului şi a modus operandi.
Pe viitor, ne aşteptam ca mandatele sa devina din ce în ce mai complexe, cu multiple elemente de natura tehnica şi operaţionala, care sa necesite atât cunoştinţe juridice, cât şi o buna înţelegere a domeniului IT. Echipa de Data Privacy din cadrul *Bancila, Diaconu şi Asociaţii* este o echipa solida şi experimentata care deţine abilitaţile necesare pentru a oferi servicii juridice adaptate nevoilor de business ale clienţilor”, conchide **Anca Atanasiu**.